

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkkm.ee

Teie 20.07.2026 nr 2-2/2520-1;
MKM/26-0835/-1K

Meie 01.09.2026 nr 1.1-11/3047-2

**Ruumiandmete seaduse ja sellega
seonduvalt teiste seaduste muutmise
seaduse eelnõu koostöölastamine**

Lugupeetud härra Keldo

Rahandusministeerium koostöölastab ruumiandmete seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu järgmiste märkustega:

1. Seletuskirjas on järjekindlalt rõhutatud, et tasulise teenusena saab käsitleda üksnes sellist teenust, mille ostmine on vabatahtlik ning mille ostmine ei ole eeltingimuseks seadusest tuleneva õiguse või vabaduse kasutamiseks ega avalik-õigusliku kohustuse täitmiseks. Teisisõnu, tegemist on justnagu eritellimusega, mille Maa- ja Ruumiamet (edaspidi *MaRu*) võib omale tasu eest tegemiseks võtta, kui see ei takista tema põhiülesannete täitmist. Paraku aga jääb mõneti ebaselgeks, kas kõik loodavad tasulised teenused on ikkagi vabatahtlikud eelkirjeldatud mõttes.

Näiteks võib loodava ruumiandmete seaduse (edaspidi *RAS*) § 73⁷ lõike 1 kohaselt osutada tasulise teenusena *RAS* §-s 33¹ sätestatud teenuseid.

RAS § 33¹ lõige 2 sätestab GNSS-i tugijaamade võrgustiku omanikule kohustuse edastada kord aastas tugijaamade võrgu sertifitseerimiseks *MaRu*-le kirjalik taotlus. Seejärel *MaRu* arvutab GNSS-i võrgu tugijaamade koordinaadid vastavalt *RAS* § 33¹ lõikele 3, misjärel lõike 4 kohaselt peab GNSS-i tugijaamade võrgu omanik need koordinaadid kasutusele võtma. *RAS* § 33¹ lõige 12 sätestab, et lõikes 3 sätestatud teenust osutatakse peatüki 8¹ sätestatu kohaselt. Nende sätete valguses võib jääda mulje, et tegemist ei ole vabatahtliku teenusega, vaid seadusest tuleneva kohustuse täitmiseks vajaliku toiminguga, mille eest on vaja tasuda.

Palume seega seletuskirjas süsteemsemalt esitada, milliseid teenuseid *MaRu* hakkab edaspidiselt osutama ning millised neist on vabatahtlikud ja millised neist on vajalikud seadustest tuleneva kohustuse täitmiseks. Palume ühtlasi fikseerida, millised nendest teenustest on tasulised ja millised tasuta. Palume ka lisada analüüs, kas selliste tasuliste teenuste pakkumisega tekib oht konkurentsimoonutuseks. St kas on erasektoris sama teenuseid pakkuvaid ettevõtjaid.

2. Seletuskirja kohaselt põhineb teenuste hinnakujundus kulupõhisusel, ehk võetav tasu peab ära katma teenuse osutamisega seotud kulud. Samas, eelnõuga loodava § 73⁷ lõike 4 kohaselt võib MaRu kasutada laekunud tasu oma põhitegevusega seotud kulude katmiseks, seejuures räägib ka seletuskiri laiematest eesmärkidest, näiteks vajadusest tagada MaRu pikaajaline finantssuutlikkus ning katta MaRu põhitegevuse ja taristu ülalpidamiskulud.

Palume selgitada, mida tähendab fraas „põhitegevusega seotud kulude katmine“. Kas see tähendab tasulise teenuse osutamisega kaasneva kulu katmist, või see tähendab ka MaRu muu põhitegevuse täiendavat rahastamist, näiteks ka personalikulude, arendustegevuste ja investeringute rahastamist. Juhime tähelepanu sellele, et kulupõhimõttele tugineva tasumäära eesmärk on kompenseerida konkreetse toimingute tegemisega kaasnev kulu, mitte rahastada asutuse tegevust tervikuna.

3. Palume seletuskirjas selgitada, miks on otsustatud teenuste eest tasumisele kuuluvad rahalised kohustused kehtestada tasuna ja mitte riigilõivuna riigilõivuseaduse tähenduses. Vähemalt mõned seletuskirjas kirjeldatud tasulised teenused vastavad tüüpilistele riigilõivustatud toimingute tunnustele, näiteks teenus osutatakse taotluse alusel ning tasu summa kujundamisel lähtutakse kulupõhimõttest.

Palume siinkohal selgitada, miks on tasu vorm eelistatavam riigilõivu õiguslikule vormile? Seda eriti selliste tasuliste teenuste puhul, mis pealtnäha on vajalikud seadusest tuleneva kohustuse täitmiseks (nt GNSS sertifitseerimisega seotud teenused).

4. Loodava RAS § 73⁷ lõike 1 kohaselt võib MaRu osutada tasulisi teenuseid juhul, kui nende osutamine „[...] ei takista õigusaktides sätestatud ülesannete täitmist.“ Tõlgendame seda nii, et MaRu-l on õigus keelduda tasulise teenuse osutamisest, kui see võib takistada MaRu teiste õigusaktidest tulenevate ülesannete täitmist.

Palume selgitada siinkohal, mis on sellise keeldumise õiguslik vorm, näiteks kas tegemist on toimingute või haldusaktiga (nt otsusega), ning kas selline keeldumine oleks vaidlustatav tellija poolt näiteks vaide- või kohtumenetluse raames?

Ühtlasi, milliste kriteeriumite alusel hindab MaRu seda, kas teenuse osutamine võib takistada tema põhiülesannete täitmist ning kuidas tagatakse tellijate ühetaoline kohtlemine?

5. Loodava RAS § 73⁷ lõige 5 sätestab ministrile volitusnormi kehtestada „[...] tasuliste teenuste täpsustatud loetelu, tasumäärad või tasu arvestamise alused, tasude arvestamise ja tasuliste teenuste osutamise korra [...]“ määrusega.

Juhime esmalt tähelepanu sellele, et avalik-õiguslikud rahalised kohustused tuleb üldreeglina kehtestada seaduse tasemel. Täitevvõimule võib delegeerida lõpliku tasumäära otsustamise juhul, kui seadus seab selle tasumäära otsustamiseks selged piirid, näiteks summalised piirmäärad või spetsiifilised tasu arvestamise alused. Nii näiteks sätestab kehtiv RAS § 73 lõige 2, et „ETAK-i andmetest loodud kaardi ja plaani ning nende digitaalse trükifaili kasutusse andmise tasumäär on 2–20 eurot kaardilehe kohta või 2–60 eurot kaardi kohta.“

Paraku ei sätestata loodavas RAS §-s 73⁷ selgeid kriteeriume, mis piiraksid ministri otsustusõigust tasusummade määramisel. Teisisõnu, kui tegemist on avalik-õigusliku rahaliste kohustustega, siis RAS § 73⁷ lõikes 5 sätestatud volitusnorm võib olla põhiseaduse (edaspidi: PS) §-ga 113 vastuolus, sest see delegeerib kõnealuste avalik-õiguslike rahaliste kohustuste kehtestamise õiguse arvestataval määral ministrile.

Palume seega kehtestada tasuliste teenuste määrad või nende lubatavad vahemikud seaduse tasandil. Kehtiv RAS § 73 lõige 2 näitab, et printsiibis on see võimalik. Sätete kujundamisel palume ühtlasi analüüsida nende kooskõla PS §-ga 113.

Kui kehtestatavad tasulised teenused ei ole PS § 113 reguleerimisalas (ja seletuskirjas on sellekohane analüüs), siis palume seletuskirjas seda selgitada, et tegemist on eraõiguslikus suhtes turutingimustel osutatavate teenustega.

Seejuures märgime, et avalike teenuste või tegevuste eest, millel on kohustuslik iseloom, mis sisaldavad järelevalve-, reguleerimis-, loa andmise või otsustusfunktsiooni, ei ole tasu võtmine tasulise teenusena asutuse nn omatuluna lubatav.

6. Palume selgitada, miks viidatakse RAS § 73⁷ lõikes 1 RAS §-le 13, kuivõrd § 13 ei paista sisaldavat eraldiseisvat teenust, vaid see viitab vaid §-le 12, mis on RAS § 73⁷ lõikega 1 juba hõlmatud.

7. RAS § 73⁷ lõikes 1 sisuliselt öeldakse, et MaRu-l on õigus osutada „tasulisi teenuseid tasu eest“. Kuigi säte on arusaadav, siis on vähemasti esmamuljel tegemist tautoloogiaga ja võiksite kaaluda sõnastuse ökonoomsemaks muutmist.

8. Palume täiendada seletuskirja peatükki 6.3.1.4. "Mõju riigieelarvele" ja tuua välja selles peatükis kõik riigieelarvele kaasnevad kulud ning katteallikad. Kui kulud tekivad erinevatele asutustele, kas siis on planeeritud kulud katta vastava asutuse eelarvest? Seletuskirjas on kajastatud AKS infosüsteemi mõju riigieelarvele vaid toote omaniku vaatest. Kajastamata on, kas uue infosüsteemi kasutuselevõtt eeldab arendusi teiste registrite omanikelt, kes seni ADS teenust kasutasid ning kui suur kulu sellega kaasneb.

9. Riigieelarve seaduse § 59 kohaselt laekuvad tulud riigi likviidsete finantsvarade hulka, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Riigieelarve seaduse § 26 lõike 1 kohaselt kajastatakse riigieelarves vahendid, mida riik eelarveaastal plaanib koguda, saada toetusena, vahendada ja kasutada. Rahandusministeerium ei poolda tasude laekumise osas erisusi. Eelnevast tulenevalt ei kooskõlasta Rahandusministeerium eelnõu osas, mis puudutab omatulu laekumist Maa- ja Ruumiametile. Tulu peab laekuma riigieelarvesse ning riigiasutuse ülalpidamine toimub asutusele selleks ette nähtud eelarvest, mitte tasude asutusele laekumisest tekkivast tulust.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Jürgen Ligi
rahandusminister

Virge Aasa 5885 1493
Virge.Aasa@fin.ee

Liis Lepik 5370 0586
Liis.Lepik@fin.ee

Eve Murumaa 5885 1339
Eve.Murumaa@fin.ee

Ave Schultz 5475 0840
Ave.Schultz@fin.ee

Artur Lundalin 5885 1321
Artur.Lundalin@fin.ee